

Statenmededeling aan Provinciale Staten

Onderwerp

Interbestuurlijk toezicht: beleidsplan en uitvoeringsprogramma

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant

Kennisnemen van

Het door GS vastgestelde Beleidsplan interbestuurlijk toezicht 2013-2016 en het uitvoeringsprogramma interbestuurlijk toezicht 2013.

Aanleiding

Er zijn drie aanleidingen tot het opstellen van een beleidsplan 2013-2016 en een uitvoeringsprogramma 2013 voor het interbestuurlijk toezicht:

- De Agenda van Brabant geeft de uitgangspunten voor de wijze waarop wij de (kern)rol van interbestuurlijk toezichthouder uitvoeren. Eén van die uitgangspunten is 'transparantie'. Dit betekent dat wij de toezichtgenieters laten weten hoe, en volgens welke keuzes, het toezicht wordt uitgevoerd.
- De wens bestaat om het toezicht op een uniforme en cyclische wijze in te vullen.
- De invoering van de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt).

In het 'vernieuwde' interbestuurlijk toezicht is een belangrijke rol weggelegd voor het horizontaal toezicht. In dit kader wordt het beleidsplan en uitvoeringsprogramma als statenmededeling gezonden aan PS.

Bevoegdheid

GS stellen het beleidsplan en uitvoeringsprogramma vast en PS worden geïnformeerd.

Kernboodschap

1. Interbestuurlijk toezicht is een kernrol van de provincie

In de Agenda van Brabant hebben PS aangegeven dat de rol 'toezichthouder/kwaliteitsbewaker' één van de kernrollen van de provincie is. Met de inwerkingtreding van de Wrgt is een aantal zaken op het gebied van interbestuurlijk toezicht gewijzigd.

Het interbestuurlijk toezicht is een wettelijke taak die is opgedragen aan Gedeputeerde Staten en in voorkomende gevallen de CdK.

Interbestuurlijk toezicht wordt gedefinieerd als 'het geheel van processen dat plaatsvindt in het kader van de rechtsbetrekkingen tussen het Rijk, de provincies, de gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en de waterschappen die gaan over de beoordeling van de taakbehartiging van de lagere door de hogere overheden'. Het betreft hier dus niet alleen taken die voortvloeien uit 'Rijkswetgeving', maar ook taken die voortvloeien uit provinciale regelgeving, zoals verordeningen.

Datum

19 maart 2013

Documentnummer

3383930

Actief interbestuurlijk toezicht wordt uitgeoefend op de volgende aandachtsgebieden:

- Archief en informatiebeheer
- Externe Veiligheid
- Financiën van lagere overheden
- Huisvesting van statushouders
- Monumentenzorg
- Omgevingsrecht
- Ruimtelijke Ontwikkeling
- Waterschappen (financieel, beleid en organisatie)

Datum

19 maart 2013

Documentnummer

3383930

2. Interbestuurlijk toezicht verandert

2.1 Keuzes transparant maken

Bij de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht moeten keuzes worden gemaakt. In het beleidsplan worden de keuzes die zijn gemaakt inzichtelijk gemaakt en onderbouwd. In een uniform toezichtproces op hoofdlijnen wordt per aandachtsgebied het toezicht beschreven. Op basis van het meerjarige beleidsplan wordt een vertaling gemaakt naar de uit te voeren toezichtwerkzaamheden in een jaarlijks uitvoeringsprogramma.

2.2 Horizontale verantwoording

Het uitgangspunt van zowel de Wrgt als de Agenda van Brabant is dat lokale overheden zelf verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van hun wettelijke medebewindstaken. Daarbij geldt nadrukkelijk dat het toezicht op de uitvoering van die taken primair berust bij het eigen horizontale toezichtorgaan: de gemeenteraad respectievelijk algemeen bestuur. Zo veel mogelijk moet gebruik worden gemaakt van de informatie die reeds beschikbaar is vanuit de horizontale verantwoording. Gebleken is dat juist deze controlerende taak van de raad op veel plekken verder kan worden ontwikkeld.

2.3 Praktijkgericht toezicht

Toezicht moet meer zijn dan het toetsen van een papieren werkelijkheid. Dit sluit aan bij de aanbevelingen van de commissie Eilander/Mans. In zowel het beleidsplan als het uitvoeringsprogramma zijn 'reality checks' opgenomen. Daarbij wordt soms steekproefsgewijs en vaak op basis van een risico-afweging de praktijk getoetst.

Consequenties

1. In het beleidsplan is per aandachtsgebied een meerjarig doel opgenomen, wat de basis vormt van het uit te voeren toezicht.

2. Voor de uitvoering van het voorliggende beleidsplan en uitvoeringsprogramma is structureel in totaal 32,42 fte nodig. Dit geeft twee knelpunten voor de begroting. Voor beide knelpunten zal bij de voorjaarsnota een voorstel aan PS worden voorgelegd.

Datum

19 maart 2013

Documentnummer

3383930

Voor de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht zijn vrijwel uitsluitend personele middelen gealloceerd (zie onderstaande tabel).

Toezichtgebied	Cap. Aanwezig	Nodig 2013	Nodig 2014	Nodig 2015	Budget	Prioriteiten
Archief- en informatiebeheer	3,5	3,5	3,5	3,5	7.000	Digitale duurzaamheid Vervanging
Financiën LO (incl. waterschappen)	8,0	8,0	8,0+	8,0+	PM ¹	Grondexploitatie, preventief toezicht, decentralisaties, herindelingen
Huisvesting Statushouders	1,5 ²	1,5	1,5	1,5	PM	Wegwerken achterstanden, nieuwe werkwijze COA
Omgevingsrecht	2,0 + 1,0	3,8	3,8	3,8	PM	Uitvoering VTH-taken Risicovolle activiteiten
Ruimtelijke Ontwikkeling	15,74 ³	14,2	14,2	14,2	PM	Provinciaal beleid vertaald in ruimtelijke plannen
Monumenten	0,5 ⁴	0,5	0,5	0,5	PM	Archeologie, signalen
Externe Veiligheid	0,1	0,1	0,1	0,1	PM	'Brabant Veilig' in gemeentelijke documenten
Waterschappen (excl. financieel toezicht)	0,82	0,82	0,82	0,82	PM	Hoogwaterbescherming, calamiteiten, natuurbescherming
TOTAAL	31,62	32,42	32,42+	32,42+	PM	

¹ Het werkbudget van het bureau IBT bedraagt €6.000. Dit wordt gedeeld met de clusters BO en RM.

² De coördinerend toezichthouder voert voor 0,8 fte andere taken in het interbestuurlijk toezicht uit.

³ Het bureau TRO heeft op 1 januari 2013 nog 15,74 fte aan formatie, in 2016 moet dit zijn teruggebracht naar 14,2 fte

⁴ In 2013 is 0,1fte beschikbaar voor toezicht, in de jaarplannen voor 2014 e.v. wordt 0,5 fte ingepland.

Naast de reguliere toezichtwerkzaamheden uit de tabel worden er ook werkzaamheden verricht op het gebied van de vernieuwing van het interbestuurlijk toezicht. Samengevat geldt dat het interbestuurlijk toezicht zich ontwikkeld van specifiek, reactief en sectoraal naar generiek, proactief, uniform en integraal. Deze ontwikkeling wordt projectmatig opgepakt, waarbij binnen het bureau IBT een projectleider is gevonden. Voor de verdere uitvoering van het project is tijdelijke projectondersteuning (0,4 fte voor 2013 en 2014) noodzakelijk, wat opgelost kan worden binnen de reguliere formatie. Daarnaast is een werkbudget (€50.000 per jaar voor de jaren 2013 en 2014) noodzakelijk. Van het werkbudget kan, bij voorkeur intern, expertise worden ingeschakeld voor de verdere ontwikkeling van het toezicht en de toezichthouders. Dit werkbudget wordt binnen de reguliere begroting opgevangen.

Datum

19 maart 2013

Documentnummer

3383930

Er zijn twee knelpunten waarvoor bij de voorjaarsnota een voorstel aan PS wordt voorgelegd.

Het eerste knelpunt betreft de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht op het omgevingsrecht. In een eerder dossier aan de commissie EZB (EZB-0057, d.d. 14 februari 2012) is aan u voorgelegd dat voor een adequate uitvoering van deze taak 3,8 fte structureel benodigd is. Op dat moment bestond de veronderstelling dat de middelen hiervoor werden gedekt door een overdracht vanuit het ministerie van I&M. Vooruitlopend op deze overdracht zijn twee toezichthouders geworven. Voor een derde (coördinerend) toezichthouder werd tijdelijke ruimte binnen de bestaande formatie gevonden. Helaas heeft het overleg tussen IPO en I&M over de middelenoverdracht nog steeds geen resultaat opgeleverd. Wel lijkt het steeds aannemelijker dat het uiteindelijke bedrag beduidend lager wordt dan vooraf werd gedacht. GS hebben aangegeven deze toezichttaak nog steeds op de eerder genoemde wijze te willen uitvoeren.

Het tweede knelpunt betreft het financieel toezicht op gemeenten. Op dit moment zijn daar in twee ontwikkelingen te zien: de verslechtering van de financiële positie van veel gemeenten als gevolg van de economische crisis en de 'spin-off' van het project Veerkrachtig Bestuur in Brabant. Dit project leidt mogelijk tot herindeling van gemeenten. In dat proces is een formele rol weggelegd voor de financiële toezichthouder. Beide zaken hebben een incidenteel karakter. Het is niet goed in te schatten welke omvang de extra werkzaamheden zullen hebben. Bij de voorjaarsnota zal voor de jaren 2014 en 2015 een flexibel budget (€65.000 per jaar) worden gevraagd, waarvoor eventuele extra expertise kan worden geworven.

Europese en internationale zaken

nvt

Communicatie

De controlerende taak van de raad kan op veel plekken verder worden ontwikkeld. Aangezien ook de provincie als interbestuurlijk toezichthouder groot belang heeft bij een raad die zijn controlerende taak naar behoren uitvoert, is met de Vereniging van Brabantse Gemeenten (VBG) afgesproken dat we samen met de VBG zullen optrekken bij het verder ontwikkelen van deze taak.

Datum

19 maart 2013

Documentnummer

3383930

Zowel het beleidsplan als het uitvoeringsprogramma worden gepubliceerd op de website van de provincie.

Vervolg

- Het beleidsplan en uitvoeringsprogramma dienen als basis voor de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht in 2013.
- Tijdens de reguliere P&C-cyclus wordt de voortgang van het interbestuurlijk toezicht afgezet tegen het uitvoeringsprogramma.
- Eind 2013 wordt het uitvoeringsprogramma 2014 aangeboden aan GS en als statenmededeling toegezonden aan PS.
- In 2014 verschijnt een evaluatie over het interbestuurlijk toezicht in 2013, afgezet tegen het uitvoeringsprogramma.
- Op basis van de ervaringen in 2013 wordt het beleidsplan mogelijk aangepast.
- In 2015 wordt de vernieuwing van het interbestuurlijk uitgebreider geëvalueerd (art. 217a) en wordt een nieuw beleidsplan 2016-2019 opgesteld.

Bijlagen

1. Beleidsplan interbestuurlijk toezicht 2013-2016
2. Uitvoeringsprogramma interbestuurlijk toezicht 2013

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk drs. W.G.H.M. Rutten

Auteur: W.C. Vink, WVink@brabant.nl, toestel (073) 680 82 90
Ruimtelijke Ontwikkeling & Handhaving/Interbestuurlijke Betrekkingen
en Toezicht